Trafikutskottets betänkande

1976/77: 3

med anledning av motioner berörande vissa föreskrifter i vägtrafikkungörelsen (1972:603), m. m.

I motionen 1975/76:277 av herr Torwald (c) hemställs att riksdagen beslutar att i lag föreskriva att motorcyklar och eventuellt även mopeder alltid måste ha fordonsbelysningen tänd.

I motionen 1975/76:325 av fru Olsson i Helsingborg m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om skyldighet för gångtrafikant att i mörker vara försedd med reflexanordning eller lykta.

I motionen 1975/76:369 av herr Henmark (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående ändring av trafiksignaler för gående.

I motionen 1975/76:423 av herr Johansson i Skärstad m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till lag rörande skyldighet för gångtrafikant att vid promenad på landsväg efter mörkrets inbrott vara utrustad med reflexanordning (bricka, band eller bindel) för undvikande av mörkerolyckor.

I motionen 1975/76:1521 av herr Andersson i Nybro (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om att dispens från förbudet att framföra långsamtgående fordon på motorväg och motortrafikled får fattas av lämpligt regionalt organ.

I motionen 1975/76:1528 av herr Börjesson i Glömminge (c) föreslås att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om införande av sådan ändring av vägtrafikstadgan att linjebuss vid vägkors eller avtagsväg, där trafikljus icke finns, ges förkörsrätt.

I motionen 1975/76:1536 av herr Ericson i Örebro m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär initiativ i syfte att minska barns cykelåkande på vägar med blandad trafik.

I motionen 1975/76:1551 av herr Hyltander m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att den utfärdar bestämmelser om obligatoriskt halvljus för motorfordon som framförs vid försämrade siktförhållanden, i överensstämmelse med motionens syfte.

I motionen 1975/76:1564 av herrar Jonsson i Alingsås och Strömberg i Botkyrka (båda fp) föreslås att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla

1. att den i vissa försökslän låter pröva rekommenderade hastighetsgränser,

2. att, om försöksperioden faller väl ut, regeringen låter införa rekommenderade hastighetsgränser utanför tätbebyggt område i hela landet.

I motionen 1975/76:1608 av herr Polstam (c) hemställs att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att med utfärdande av rigorösa säkerhetsföreskrifter medgiva undantag från bestämmelserna i 19 § vägtrafikkungörelsen och 4 § trafikbrottslagen, när ett klart dokumenterat behov av trafiknykterhetsforskning föreligger.

Utskottet

I motionen 1975/76:277 hemställs om en föreskrift i lag att motorcyklar och eventuellt mopeder alltid måste ha *fordonsbelysningen* tänd.

I motionen 1975/76:1551 hemställs att bestämmelser utfärdas om obligatoriskt *halvljus* för motorfordon som framförs vid försämrade siktförhållanden.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att de aktualiserade frågorna behandlats av riksdagen senast föregående år (TU 1975/76:3) varvid en motion i ämnet avstyrktes. Riksdagen hänvisade därvid till gällande bestämmelser på området i 91–93 §§ vägtrafikkungörelsen (VTK) samt till det arbete som bedrivits av en arbetsgrupp inom Nordiska trafiksäkerhetsrådet (NTR). Arbetsgruppen har haft i uppdrag att närmare utreda frågan om varselljusanvändning under dagtid på motorfordon. Gruppen har mot bakgrund av insamlat material och uppgifter samt utförda undersökningar funnit det lämpligt att med förtur pröva frågan om varselljusanvändning under dagtid när det gäller motorcyklar. I sin rapport nr 12 föreslår NTR efter sin prövning av frågan sammanfattningsvis att krav uppställs på att motorcyklar vid färd alltid måste ha fordonsbelysningen tänd. Föreskrifterna anses böra utformas med beaktande av att halvljuset är väl lämpat som varselljus på motorcyklar. Rapporten är f. n. efter remissförfarande föremål för prövning inom regeringens kansli. Utredningen om varselljus beträffande andra fordonskategorier pågår alltjämt. I avvaktan på resultatet av det arbete som sålunda bedrivs på området synes någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna i fråga ej påkallad varför dessa avstyrks.

I motionen 1975/76:325 hemställs om lagförslag hos regeringen beträffande skyldighet för gångtrafikant att i mörker vara försedd med *reflexanordning* eller *lykta* och i motionen 1975/76:423 *reflexanordning*.

Med anledning av motioner i ämnet vid föregående riksmöte erinrade utskottet (TU 1975/76:3) om att Nordiska trafiksäkerhetsrådet (NTR) i sin rapport nr 10 behandlat fotgängarreflexer och att frågan prövades inom regeringens kansli. Denna prövning pågår alltjämt. Även trafiksäkerhetsutredningen behandlar denna fråga.

Mörkertrafiken utgör också enligt utskottets uppfattning ett allvarligt trafiksäkerhetsproblem. Utskottet finner det därför vara mycket betydelsefullt att ytterligare ansträngningar görs för att genom främst information och pro-

paganda stimulera fotgängarna att använda reflexanordningar och lykta. I avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete på området är utskottet dock ej berett att föreslå lagstiftning i ämnet varför motionerna avstyrks.

I motionen 1975/76:369 yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående ändring av *trafiksignaler* för gående.

I samband med behandlingen av en motion i ämnet år 1974 pekade riksdagen (TU 1974:22, rskr 1974:315) på möjligheten att ändra signalsystemet så att gångtrafikanterna uppfattar signalen som meningsfull och uttalade att reglerna för signalsystem och bestämmelserna i övrigt beträffande övergångsställe för fotgängare borde bli föremål för översyn inom Kungl. Maj:ts kansli. Härvid borde olika lösningar prövas för att få till stånd tillfredsställande förhållanden.

Enligt vad utskottet erfarit har trafiksäkerhetsverket av regeringen fått i uppdrag att överväga vilka förbättringar som kan uppnås i fråga om gåendes möjligheter att passera körbanan vid signalreglerade övergångsställen och att till regeringen före utgången av november månad 1976 redovisa förslag till åtgärder. Utskottet förutsätter att även den av motionären aktualiserade frågan om blinkande ljus för gående prövas i detta sammanhang, varför någon särskild åtgärd från riksdagens sida i ämnet ej synes påkallad.

I motionen 1975/76:1521 hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om att *dispens* från förbudet att framföra långsamtgående fordon på motorväg och motortrafikled får fattas av lämpligt regionalt organ.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att trafiknämndsutredningen haft till uppgift att utreda hur vissa angivna kommunala trafik- och trafiksäkerhetsfrågor bör handläggas för att beslutsorganen skall få möjlighet till bättre överblick över problemen och samråd med varandra. Utredningen har avgivit betänkandet Lokala trafikföreskrifter m. m. (SOU 1976:18). I betänkandet behandlas bl. a. frågor om beslutanderätten beträffande sådana föreskrifter. Därmed avser utredningen även föreskrifter, som i dagligt tal kallas dispenser. Betänkandet är f. n. föremål för prövning i regeringens kansli. Utskottet förutsätter att även den fråga motionären aktualiserar prövas i sammanhanget. Under alla förhållanden måste dock enligt utskottets mening en eventuell dispensmöjlighet i sammanhanget utformas mycket restriktivt. I avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete på området finner utskottet att motionen i fråga bör avstyrkas.

I motionen 1975/76:1528 aktualiseras frågan om förkörsrätt för *linjebuss* vid vägkors eller avtagsväg, där trafikljus inte finns.

Inom tättbebyggt område pågår enligt vad utskottet erfarit försök med signalsystem avpassade för att ge bussar företräde i korsningar. Vidare har kollektivtrafikutredningen i sitt betänkande Kollektivtrafik i tätort (SOU 1975:47) behandlat frågor om företräde för den kollektiva trafiken. Utskottet

finner det vara betydelsefullt att frågor om bättre framkomlighet för den kollektiva trafiken prövas. Att som motionären föreslår införa en generell rätt om företräde för busstrafik vid vägkors eller avtagsväg genom ändring i vägtrafiklagstiftningen anser utskottet däremot mindre lämpligt och avstyrker motionen.

Med anledning av yrkandet i motionen 1975/76:1536 om initiativ i syfte att minska *barns* cykelåkande på vägar med blandad trafik vill utskottet erinra om att en särskild grupp för att utreda barnens säkerhet i trafiken tillsatts inom trafiksäkerhetsutredningen. Enligt vad utskottet erfarit beräknas gruppen komma att redovisa resultatet av sitt arbete kring nästkommande årsskifte. Frågor om barncyklars konstruktion har varit föremål för överväganden inom väg- och trafikinstitutet på uppdrag av trafiksäkerhetsverket. Särskilt intresse har också ägnats de frågor som sammanhänger med barnens trafiksäkerhet bl. a. genom den kampanj "Barn i trafiken" som trafiksäkerhetsverket under innevarande år bedriver.

Även enligt utskottets uppfattning är de frågor som rör barnens trafiksäkerhet mycket angelägna. Utskottet har vid olika tillfällen betonat betydelsen därav och vill framhålla vikten av att arbetet för barnens trafiksäkerhet även i fortsättningen bedrivs med kraft. Utskottet vill också erinra om riksdagens (TU 1975/76:16, rskr 1975/76:218) uttalande under föregående riksmöte med anledning av motioner angående åtgärder för att främja cykeltrafiken, m. m. Riksdagen gav i sammanhanget regeringen till känna bl. a. att en översyn av statsbidragsbestämmelserna i fråga om gatu- och vägbyggande bör komma till stånd i syfte att stimulera till ett sammanhållet och rationellt cykelvägnät. Även VTK ansågs böra ses över med hänsyn till den ökande roll som cykeltrafiken spelar. Utskottet anser att även i dessa sammanhang initiativ bör tas i det av motionärerna angivna syftet att minska barns cykelåkande på vägar med blandad trafik.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

I motionen 1975/76:1564 yrkas dels att regeringen i vissa försökslän låter pröva *rekommenderade* hastighetsgränser, dels att – om försöksperioden faller väl ut – regeringen låter införa rekommenderade hastighetsgränser utanför tätbebyggt område i hela landet.

Frågan om rekommenderade hastigheter har behandlats senast under föregående riksmöte. Riksdagen (TU 1975/76:3) hänvisade därvid till pågående försöksverksamhet beträffande differentiering av hastighetsgränserna. Enligt vad utskottet erfarit torde en rapport kunna förväntas innevarande år från den grupp med representanter för vägverket, rikspolisstyrelsen och trafiksäkerhetsverket, som arbetar med frågan. I avvaktan på resultatet av försöksverksamheten finner utskottet emellertid frågan f. n. inte böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1975/76:1608 yrkas att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att med utfärdande av rigorösa

säkerhetsföreskrifter medgiva undantag från bestämmelserna i 19 § VTK och 4 § trafikbrottslagen, när ett klart dokumenterat behov av *trafiknykterhetsforskning* föreligger.

Utskottet delar motionärens uppfattning om behovet av en allsidig trafiknykterhetsforskning men anser att något initiativ från riksdagens sida i förevarande sammanhang dock ej är nödvändigt. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen
   a. avslår motionerna 1975/76:277 och 1975/76:1551,
   b. avslår motionerna 1975/76:325 och 1975/76:423,
   c. avslår motionen 1975/76:369,
   d. avslår motionen 1975/76:1521,
   e. avslår motionen 1975/76:1528,
2. att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:1536 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande åtgärder för att minska antalet cykelolyckor bland barn,
3. att riksdagen
   a. avslår motionen 1975/76:1564,
   b. avslår motionen 1975/76:1608.

Stockholm den 26 oktober 1976

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Lothigius (m), Persson i Heden (c), Lindahl i Lidingö (s), Håkansson i Rönneberga (c), Hjorth (s), Sellgren (fp), Hugosson (s), Torwald (c), Rosqvist (s), Clarkson (m), Zachrisson (s), Stjernström (c), Östrand (s) och Komstedt (m).